

KM 10/08 Stortingsmelding nr. 17 (2007-2008) Staten og Den norske kirke

Kirkemøtekomiteens merknader

Komiteen legger saksorienteringen til grunn, og vil i tillegg bemerke følgende:

Komiteen er glad for den politiske avtalen som kom i stand mellom alle de politiske partiene på Stortinget 10. april 2008 og ser den som et viktig skritt i retning av en bred, framtidsrettet og varig løsning på forholdet mellom staten og Den norske kirke. Kirkemøtet vedtok i sak KM 8/07 å be Stortinget opprette Den norske kirke som et eget rettssubjekt og vedta en kortfattet rammelov slik at den vesentlige ordningskompetanse legges til Kirkemøtet. Fordi avtalen gjelder ut stortingsperioden 2009-2013 ser vi at dette kan ta lenger tid enn det Kirkemøtet la til grunn i sak KM 8/07.

Komiteen ser positivt på at begrepet *aktivt støttende tros- og livssynspolitikk* (Stortingsmelding nr. 17 (2007-2008) pkt 2.3.2) nå er tatt inn i offisiell språkbruk og på forståelsen som kommer til uttrykk i Stortingsmeldingen: ”Departementet legger til grunn at statens aktivt støttende tros- og livssynspolitikk i dag prinsipielt ikke hviler på statskirkeordningen, men på at staten anerkjenner tro og livssyn som et fellesgode i samfunnet.”

Det gjenstår etter komiteens oppfatning noen utfordringer på feltet. Kirkemøtet, Samarbeidsrådet for tros- og livssynssamfunn og flere andre instanser har etterlyst utredning av en samlet tros- og livssynspolitikk. Dette vil være viktig for å sikre likebehandling i praksis etter at grunnlovsendringene har funnet sted.

Ett av avtalepunktene i Stortingsforliket er gjennomføring av en demokratireform i Den norske kirke. Komiteen mener at selv om kirken skal ivareta de forutsetninger som fremkommer i avtalen, er det viktig å understreke at de konkrete reglene for valgordningsforsøk må fastsettes av Kirkemøtet. Det er gjennom disse reglene at avtalens forutsetninger skal ivaretas.

Komiteen vil fremheve betydningen av at Stortinget kun vedtar en kortfattet rammelov og oppretter Den norske kirke som et eget rettssubjekt. På denne måten vil Kirkemøtet i fremtiden ikke lenger hente sin myndighet fra Stortinget, men bli bemyndiget til å vedta kirkeordningen og selv velge å gjøre andre lover gjeldende for Den norske kirke, jfr sak KM 8/07 pkt 1.1.2. I en ny kirkeordning vil Kirkemøtet ha en legitim autoritet, ikke primært på basis av et offentlig mandat, men i et kirkelig mandat.

Å avvikle kirkelig statsråd uten å etablere Den norske kirke som rettssubjekt, vil medføre at kirken fortsatt står under statlig styre, men nå under et ikke-konfesjonsbundet Stortings styre. En ville da kunne få den situasjon at Stortinget styrer kirken gjennom kirkelov og kirkebudsjett.

Dette ville være et klart tilbakeskritt i forhold til religionsfriheten og respekten for Den norske kirke som trossamfunn. En slik ordning vil være problematisk i forhold til internasjonalt anerkjent menneskerett.

Når statlig kirkestyre avvikles vil det være et behov for å utrede og avklare hvem som skal ivareta den myndighet og de oppgaver som i dag ligger til kirkelig statsråd. Komiteen ser det som problematisk dersom Stortinget som et ikke-konfesjonsbundet organ, overtar ansvaret for å styre den geistlige tjeneste gjennom tjenesteordningene. Når Grunnloven endres vil statstjenestemenn likevel være underlagt Stortingets alminnelige myndighet som lovgiver og gjennom forskrifter fra regjeringen. Det vil derfor være behov for overgangsordninger inntil revisjon av kirkeloven kan finne sted.

I medhold av avtalen er det et felles mål for partene at utnevning av biskoper og proster skal overføres fra kirkelig statsråd til kirkelig valgte organ som Kirkemøte eller bispedømmeråd. Komiteen viser til behandling av dette spørsmålet til sak KM 12/08.

Komiteen merker seg at ”Departementet mener det er grunn til å være varsom med å treffe beslutninger om omfattende endringer i kirkens økonomiske ordninger uten at konsekvensene for kirkens styring, organisering og strukturelle oppbygging er nærmere utredet” (Stortingsmelding nr. 17 (2007-2008) pkt 8.4.2). Kirkerådet må tilføres ressurser til å igangsette dette utredningsarbeidet snarest mulig.

Kirkemøtets vedtak

1. Kirkemøtet ser den politiske avtalen av 10. april 2008 og Stortingsmelding nr. 17 (2007-2008) *Staten og Den norske kirke* som et viktig skritt i retning av en bred, framtidsrettet og varig løsning på forholdet mellom staten og Den norske kirke. Kirkemøtet er tilfreds med at samtlige politiske partier på Stortinget har forpliktet seg gjennom avtalen, og at Kirkerådet ble trukket inn i prosessen fram mot avtalen i en konstruktiv dialog med myndighetene og de politiske partier.
2. Kirkemøtet vil peke på avtalens pkt 3 *Grunnlovsendringer* som et avgjørende gjennombrudd. Kirkemøtet vil fremheve den tydelige verdiforankringen i forslag til Grunnloven § 2. Kirkemøtet vil framheve som særlig viktig at grunnlovsbestemmelsene som regulerer forholdet mellom staten og Den norske kirke ses i sammenheng, og at alle de politiske partier har forpliktet seg på disse grunnlovsendringene. Dette legger grunnlaget for at endringen av relasjonene mellom staten og Den norske kirke kan gjennomføres som en samlende løsning. De grunnlovsendringer som foreslås er langt på vei i overensstemmelse med Kirkemøtets standpunkter fra 2006 (sak KM 8/06) og 2007 (sak KM 8/07).
3. Kirkemøtet ser den politiske avtalen som et skritt i retning av større likebehandling av tros- og livssynssamfunn i Norge, og større respekt for tros- og livssynssamfunns egenart. Kirkemøtet ba i sin sak 08/06 regjeringen utrede en samlet tros- og livssynspolitik og mener dette fremdeles er viktig.
4. Kirkemøtet vil i eget vedtak legge til rette for en reform av kirkens valgordninger som ivaretar de forutsetninger som er lagt i avtalens pkt. 1. Kirkemøtet vil samtidig understreke

at utformingen av kirkens demokratiske ordninger må være et ansvar for kirkelig valgte organer.

5. Kirkemøtet er tilfreds med at Den norske kirke skal ha en særskilt forankring i Grunnloven. Den kirkelov som etter grunnlovsendringene skal regulere Den norske kirkes organisering og virksomhet, må være en kortfattet rammelov. Den norske kirkes representative organer må ha den vesentlige ordningskompetanse i kirken. Offentlighet og åpenhet i kirkelig forvaltning vil bli videreført.
6. Kirkemøtet er tilfreds med at Kirkemøtets synspunkter (sak KM 8/06) er tillagt vekt i Stortingsmeldingen. Kirkemøtet fastholder likevel at Den norske kirke, som en konsekvens av grunnlovsendringene, må bli eget rettssubjekt. Kirkemøtet fastholder videre at arbeidsgiveransvaret for prester, proster og biskoper må overføres fra staten til kirken, og at den regionale og sentrale kirkelige administrasjonen ikke lenger bør være del av statsforvaltningen.
7. Kirkemøtet vil framheve behovet for at utredningen av finansieringsordning for Den norske kirke, også omfatter framtidig organisering av arbeidsgiveransvaret. Kirkemøtet ber om at det raskt gis hjemmel for forsøk med enhetlig ledelse på bispedømme- og prostiplan.
8. Kirkemøtet understreker betydningen av at Kirkemøtet og Kirkerådet trekkes inn i det lovforberedende arbeid, og at den konstruktive dialog med myndighetene og de politiske partier om framtidig ordning av forholdet mellom staten og Den norske kirke kan fortsette.
9. Kirkemøtet ber Kirkerådet arbeide videre med en kirkeordning i samsvar med linjene som er trukket opp i Kirkemøtets vedtak om *Grunnlovsforankring, kirkelov og kirkeordning for Den norske kirke* (sak KM 8/07), sett i lys av Stortingsmelding nr.17 (2007-2008) og den politiske avtalen av 10. april 2008.

Enstemmig vedtatt. 81 stemmeberettigede